

Osiemnasty tom *Studiów do Dziejów Wydziału Teologicznego Uniwersyteu Jagiellońskiego* jest poświęcony historii Wydziału Teologicznego w Krakowie w latach 1954–1981. Autorem jest ks. Adam Kubiś, rektor Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie w latach 1992–1998. Książka ukazuje przede wszystkim dzieje Wydziału Teologicznego od momentu jego likwidacji na Uniwersytecie Jagiellońskim aż do utworzenia Papieskiej Akademii Teologicznej, w oparciu o źródła kościelne, opierając się na dokumentach archiwalnych, które zamieszcza się w aneksach po każdym rozdziale.

W pierwszym rozdziale autor kreśli tragiczne losy Wydziału Teologicznego w latach 1939–54, cofając się do czasów II wojny światowej. W wyniku Sonderaktion Krakau zostali uwięzieni prawie wszyscy pracownicy naukowci Wydziału Teologicznego UJ. W wyniku wojny Wydział ten stracił prawie połowę profesorów, docentów i lektorów. Po wydanym zakazie Generalnego Gubernatorstwa 7 VII 1941 przyjmowania kandydatów do seminariów duchownych, Wydział Teologiczny UJ rozpoczął tajne nauczanie 1941/42.

Uchwałą Rady Ministrów z 11 sierpnia 1954 roku „Z Uniwersytetu Jagiellońskiego wyodrębnia się Wydział Teologii Katolickiej, który na podstawie dotychczasowych obowiązków prawa kanonicznego kontynuować będzie swą działalność w ramach

Akademii Teologii w Warszawie” Po przełomie październikowym miano nadzieje na przywrócenie działalności Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Jagiellońskim jednak bezskutecznie. Tak powstało *Studium Domesticum*, które obejmowało wyłącznie kandydatów do kapłaństwa z seminariów diecezji krakowskiej, śląskiej i częstochowskiej, ponadto ze Zgromadzenia Księży Saletynów, Zmartwychwstańców, zakonu św. Benedykta oraz studentów innych zgromadzeń. Od roku Akademickiego 1950/51 nie wszyscy alumni byli przyjmowani na Wydział Teologiczny, natomiast jako wolni słuchacze mogli uczestniczyć w wykładach prowadzonych na Wydziale Teologicznym UJ. W roku 1953/54 nieprzyjęci alumni na Wydział Teologiczny nie mogli być wolnymi słuchaczami wykładów Wydziale Teologicznym UJ. Toteż rok 1953/54 uważa się za pierwszy rok w pewnym sensie *Studium Domesticum*. W 1957 roku seminarium śląskie i częstochowskie odłączyły się i utworzyły własne studia teologiczne. W ramach *Studium Domesticum* odbywały się seminaria naukowe, prowadzone przez samodzielnych pracowników naukowych w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Krakowie, podobnie jak wtedy gdy Wydział Teologiczny był na Uniwersytecie Jagiellońskim. Od 1957 roku *Studium Domesticum* obejmowało wszystkich studentów dawnego Wydziału Teologicz-

nego. Od 1957/58 podzielonego na trzy odrębne *Studia Domestica*. Kończący *Studia Domestica* nie mieli możliwości uzyskania tytułu magistra.

Autor podkreśla szczególne zasługi ks. Karola Wojtyły, który po objęciu stanowiska

biskupa krakowskiego starał się o odtworzenie działalności Wydziału Teologicznego w Krakowie w oparciu o prawo kościelne. Rozpoczęto też proces kształtowania struktur Wydziału Teologicznego. Podczas Rady Wydziału w 1968 roku postanowiono zmienić nazwę z Papieskiego Fakultetu Teologicznego na Papieski Wydział Teologiczny. Rozpoczęto też prace nad Statutem Papieskiego Wydziału Teologicznego, który zatwierdziła Kongregacja nauczania Katolickiego 2 czerwca 1974 roku. Karol Wojtyła zwrócił się również do Kongregacji Nauczania Katolickiego w 1972 roku z prośbą o możliwość nadawania przez uczelnie kościelne tytułu magistra w miejsce rzymskiego bakalaureatu oraz sformułowanie zasad, które powinny regulować współpracę papieskich wydziałów teologicznych Polski z wyższymi seminariami duchownymi diecezjalnymi i zakonnymi, tak aby został stworzony dostęp ich studentom do uzyskania stopni naukowych i uzyskał taką zgodę z Kongregacją.

Istotą współpracy naukowej pomiędzy wyższymi seminariami duchownymi i zakonnymi a Papieskim Wydziałem Teologicznym w Krakowie było, aby studenci mogli przygotować prace magisterskie na seminariach naukowych u własnych profesorów, zatwierdzonych, podobnie jak tematy prac przez Radę PWT. Po zaakcepto-

waniu przez profesora danej instytucji prace przekazywano Papieskiemu Wydziałowi Teologicznemu w Krakowie, który ze swej strony wyznaczał do jej oceny recenzenta, z reguły samodzielnego pracownika naukowego. W przypadku pozytywnej oceny student zdawał egzamin komisyjny z określonego materiału i po pomyślnym jego zakończeniu otrzymywał tytuł magistra Papieskiego Wydziału Teologicznego. Kardynał Karol Wojtyła dbał również o wykształcenie sióstr zakonnych. Połączył Wyższy Instytut Zakonny dla zakonnic, prowadzony przez siostry urszulanki z Papieskim Wydziałem Teologicznym w Krakowie za zgodą *Kongregacji pro Institutione Catholica* (17 IX 1970). 15 marca 1977 roku zostało powołane dwuletnie studium magisterskie dla sióstr, które uzyskały absolutorium w Wyższym Instytucie Katechetycznym i było prowadzone wyłącznie dla nich w pomieszczeniach klasztornych sióstr urszulanek unii rzymskiej. Wydział współpracował z instytucjami kościelnymi również poprzez otwieranie punktów konsultacyjnych, jak to miało miejsce w przypadku Ośrodka Teologicznego w Częstochowie, prowadząc dla osób duchownych i świeckich studium dokumentów soborowych. W 1974 roku utworzono przy PWT Seksję Eklezjologiczno-Mariologiczną, która prowadziła zajęcia w Częstochowie. Studia trwały dwa lata, przeznaczone dla księży mających już tytuł magistra i kończyły się uzyskaniem tytułu licencjata. W latach 1974–1982 zaczęto dbać o rozwój instytucjonalny i promocję kadry naukowej Papieskiego Wydziału Teologicznego.

Autor przedstawia również historię utworzenia biblioteki, periodyku *Analecta Cracoviensia*, współpracę PWT z zagranicznymi instytucjami naukowymi. Walkę o uznanie cywilne Papieskiego Wydziału Teologicznego i Papieskiej Akademii Teologicznej w latach 1971-1989. Osobny rozdział poświęca spotkaniu Rady Papieskiego Wydziału Teologicznego w Krakowie z Ojcem Świętym Janem Pawłem II 9 czerwca 1979 roku w rezydencji biskupów krakowskich. Podczas, którego zapowiedział utworzenie uczelni trójwydziałowej, co nastąpiło 8 grudnia 1981 roku na mocy *Listu apostolskiego motu proprio „Beata Hedwigis*.

Jak pisze w posłowniu tej książki autor praca opiera się nie tylko na dokumentach pisemnych danych źródłowych zwłaszcza urzędowych dokumentów i protokołów z posiedzeń Rad Wydziału (zapewnie nie wszystkich), ale także w oparciu o doświadczenia osobiste autora, który niejako zainicjował działalność akademicką (1962–1963) krakowskiego Wydziału Teolo-

gicznego i był jego pracownikiem naukowym w latach 1968–1982, od prowadzącego wykłady zlecone aż do habilitacji włącznie. Razem z księdzem Marianem Jaworskim był sekretarzem Komisji Episkopatu Polski do spraw Nauki Katolickiej oraz zagadnień Wyższego Szkolnictwa Katolickiego w Polsce i sekretarzem naukowym Komisji Episkopatu Polski. Był doskonale zorientowany w zamysłach kard. Karola Wojtyły w kwestii Krakowskiego Wydziału Teologicznego, ponieważ metropolita krakowski pełnił wówczas funkcję przewodniczącego wspomnianych dykasterii Konferencji Episkopatu Polski co przyczyniło się do pogłębionej analizy, podjętej w książce tematyki dziejów Papieskiego Wydziału Teologicznego. Wszystkich, którzy chcieliby się zapoznać dokładnie z tym okresem dziejów Wydziału Teologicznego, działającego w trudnych czasach, walczącego o swoje istnienie zachęcam do lektury tej książki.

Renata Dulian

Juliusz St. Synowiec, OFMConv,
Gatunki literackie w Starym Testamencie,
Kraków 2003

Juliusz St. Synowiec napisał książkę pt. *Gatunki literackie w Starym Testamencie*. Publikacja ta zrodziła się z zapotrzebowania na całościowe ujęcie tego zagadnienia, zwłaszcza, że w Polsce

temat ten nie jest dokładnie opracowany. Autor nie zajmuje się odkrywaniem nowych gatunków literackich w Biblii, ale przedstawia systematykę tych, które zostały już odkryte, zdając sobie